

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA.410.25.1.2023

Pani

Halina Szymańska

**Prezes
Agencji Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa**

**ul. Poleczki 33,
02-822 Warszawa**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/037 – Wsparcie rolnictwa ekologicznego

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Biuro Powiatowe w Grójcu ¹ , ul. Sportowa 7, 05-600 Grójec.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Halina Szymańska, Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ² od 20 października 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Udzielanie pomocy finansowej na wsparcie rolnictwa ekologicznego.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2023, z uwzględnieniem faktów i dowodów wykraczających poza ten okres mających znaczenie dla badanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura w Warszawie.
Kontrolerzy	1. Grzegorz Kapela, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LWA/196/2023 z 10 października 2023 r. 2. Grzegorz Odziemkowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/198/2023 z 24 października 2023 r. 3. Sławomir Żyła, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/203/2023 z 14 listopada 2023 r.

(akta kontroli tom str. 1-7)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	<p>Najwyższa izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Biura Powiatowego na rzecz wspierania rozwoju rolnictwa ekologicznego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) w latach objętych kontrolą.</p> <p>Biuro zostało prawidłowo przygotowane do realizacji zadań na rzecz wspierania rolnictwa ekologicznego oraz propagowania tej działalności wśród rolników powiatu grójeckiego. Pracownicy rozpatrujący wnioski o przyznanie płatności ekologicznej posiadali pisemne zakresy czynności oraz zostali przeszkoleni z procedur rejestracji i analiz wniosków złożonych w celu przyznania płatności ekologicznej ustalonych w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Analiza 23 spraw dotyczących płatności ekologicznych na lata 2019-2022 wykazała, że pomocy finansowej udzielono z zachowaniem tych procedur i zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020⁵. Decyzje spełniały wymogi określone w art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶.</p>
---------------------	--

¹ Dalej: *Biuro* lub *Biuro Powiatowe*.

² Poprzednio funkcję kierownika jednostki pełnili: Maria Fajger – Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa od 2 listopada 2017 r. do 27 sierpnia 2019 r., Tomasz Nowakowski od 28 sierpnia 2019 r. do 20 października 2020 r. Stanowisko Kierownika Biura Powiatowego w okresie objętym kontrolą zajmowała Anna Wieczorek - p.o Kierownika Biura od 1 października 2021 r. Poprzednio, tj. w okresie od 22 lutego 2016 r. do 30 września 2021 r. stanowisko kierownika Biura Powiatowego zajmowała Pani Monika Cieślak.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2018 r., poz. 1784 ze zm. Dalej: *rozporządzenie z dnia 13 marca 2015 r.*

⁶ Dz. U. z 2023 r., poz. 775 ze zm. Dalej: *Kodeks postępowania administracyjnego* lub *Kpa*.

Stwierdzona nieprawidłowość polegała na wydaniu dwóch decyzji w sprawie przyznania płatności ekologicznej w ramach PROW 2014-2020⁷ po 1 marca roku następującego po roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy, tj. po terminie określonym w art. 31 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020⁸. Opóźnienia w ich wydaniu wynosiły 65 i 44 dni. Przyczyną tych opóźnień była m.in. konieczność weryfikacji złożonych przez producentów zmian do wniosków oraz ustaleń kontroli przeprowadzonych na miejscu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Udzielanie pomocy finansowej na wsparcie rolnictwa ekologicznego

Opis stanu faktycznego

1. Struktura organizacyjna oraz zadania Biura Powiatowego określone zostały w Części IV (w § 39) Regulaminu organizacyjnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) przyjętego zarządzeniem Nr30/2023 Prezesa ARiMR z 9 marca 2023 r.⁹ Zgodnie z ww. Regulaminem prowadzenie spraw związanych z przyznawaniem pomocy finansowej w ramach PROW 2014-2020 (z wyjątkiem zadań należących do kompetencji innych jednostek organizacyjnych ARiMR) należało do zakresu zadań Wydziału ds. Płatności Bezpośrednich i Pomocy Krajowej (WPBiPK)¹⁰ Biura Powiatowego.

Stosownie do postanowień § 36 ust. 3 pkt. 13 Regulaminu organizacyjnego ARiMR oraz § 7 pkt 2 Wewnętrznego Regulaminu Organizacyjnego Mazowieckiego Oddziału Regionalnego¹¹ prowadzenie spraw kadrowych, płacowych i socjalnych pracowników podległych biur powiatowych należało do zakresu działania oddziału regionalnego.

Limity etatów przeznaczonych dla Mazowieckiego Oddziału Regionalnego określone były zarządzeniami Prezesa ARiMR¹² i wynosiły w poszczególnych latach: w 2019 r. – 1364 etaty, w 2020 r. – 1341, w 2021 r. – 1341, w 2022 r. – 1341, w 2023 r. – 1342 etaty. W ww. zarządzeniach nie określono limitu etatów dla Biura Powiatowego ARiMR w Grójcu.

(akta kontroli str. 8-10, 46-59, 68-78, 85-92, 105, 118-119, 141-142)

Kierownik Biura wyjaśniła, że każdy oddział regionalny rozdziela etaty na poszczególne komórki, w tym na biura powiatowe. Podział na etaty był dokonywany w momencie tworzenia biur powiatowych, a jego głównym założeniem była liczba zarejestrowanych gospodarstw. Kwestia podziału etatów wewnątrz biura powiatowego jest zależna od natężenia zarejestrowanych spraw.

(akta kontroli str. 171)

W okresie objętym kontrolą zadania dotyczące płatności rolnośrodowiskowych dla rolnictwa ekologicznego realizowało w Biurze od 6 (w 2022 r.) do 8 osób (w 2019 r.)¹³

W przyjętych przez nich pisemnych zakresach obowiązków ujęto m.in. prowadzenie spraw związanych z przyznawaniem pomocy finansowej w ramach PROW 2014-2020.

(akta kontroli str. 141-149)

⁷ Sprawa Nr 0123-65110-0123-00000021/19/22 - kwota płatności ekologicznej 23,3 tys. zł, sprawa Nr 0123-65110-0123-00000152/20/22 - kwota płatności 22,2 tys. zł.

⁸ Dz. U. z 2022 r., poz. 2422 ze zm. Dalej: *ustawa o wspieraniu obszarów wiejskich*.

⁹ Poprzednio obowiązywały: Regulamin organizacyjny ARiMR ustalony zarządzeniem Prezesa ARiMR Nr 14/2019 z 13 lutego 2019 r. ze zm., Regulamin organizacyjny przyjęty zarządzeniem Nr 93/2021 r. Prezesa ARiMR z 7 września 2021 r., ze zm. Zarządzenia opublikowane zostały na wewnętrznej stronie internetowej ARiMR pod adresem: <https://portal.arimr.arimr.gov.pl/Departamenty/GP/Zarządzenie/Forms/zarządzenia.aspx>.

¹⁰ Poprzednio: Wydział Działań Społecznych i Środowiskowych oraz Płatności Bezpośrednich (WDSPB).

¹¹ Zatwierdzonego 12 kwietnia 2023 r. przez Zastępcę Prezesa ARiMR. Dalej: *Wewnętrzny Regulamin Organizacyjny MOR*.

¹² Nr 23/2019 z 27 lutego 2019 r., Nr 115/2020 z 6 października 2020 r., Nr 102/2021 z 17 września 2021 r., Nr 30/2022 z 9 marca 2022 r., Nr 155/2023 z 8 listopada 2023 r.

¹³ Łącznie w okresie tym zadania te realizowało 11 osób w tym dwie osoby pełniące w tym okresie funkcję Kierownika Biura oraz dziewięciu pracowników WPBiPK, w tym p.o. naczelnika tego Wydziału.

Pracownicy obsługujący wnioski o przyznanie płatności ekologicznych ukończyli szkolenia¹⁴ z zakresu zasad przyznawania płatności w poszczególnych kampaniach i obsługi wniosków o przyznanie płatności oraz zdali egzaminy z procedur dotyczących płatności ekologicznych realizowanych w ramach PROW 2014-2020.

(akta kontroli str. 141-142, 144-148, 150)

W latach 2019-2023 zagadnienia związane m. in. z rolnictwem ekologicznym objęte były kontrolą przeprowadzoną przez Mazowiecki Oddział Regionalny ARiMR w czerwcu 2021 r., w wyniku której wydano zalecenia¹⁵ dotyczące:

- pouczenia i przeszkolenia pracowników Biura w kwestii prawidłowego procedowania wniosków oraz rzetelnego stosowania procedur;
- zwiększenia nadzoru nad podległymi pracownikami i pouczenia o obowiązku stosowania aktualnych przepisów prawa;
- uzupełnienia brakujących podpisów na oświadczeniach o zapoznaniu się z obowiązującymi Książkami Procedur;
- zwiększenia nadzoru nad podległymi pracownikami w zakresie udziału w szkoleniach z zasad przyznawania płatności, których dotyczą obsługiwane przez nich wnioski.

O wykonaniu ww. zaleceń Kierownik Biura poinformował Dyrektora Mazowieckiego Oddziału Regionalnego ARiMR pismem z 4 sierpnia 2021 r.

(akta kontroli str. 172-178)

2. W latach 2019-2023 Biuro dwukrotnie¹⁶ prowadziło akcje informacyjne skierowane do producentów z powiatu grójeckiego, dotyczące prawidłowego wypełniania wniosków i obsługi aplikacji e-wniosek.

Kierownik wyjaśniła, że Biuro nie dysponowało własnymi środkami finansowymi przeznaczonymi na tworzenie i przekazywanie materiałów reklamowych. Ulotki oraz materiały informacyjne otrzymane z Mazowieckiego Oddziału Regionalnego ARiMR dostępne są dla producentów rolnych na sali obsługi klienta oraz w kancelarii Biura. Informacje dotyczące rolnictwa ekologicznego udzielane są przez pracowników telefonicznie, pisemnie lub bezpośrednio na sali obsługi klienta oraz podczas corocznie organizowanych masowych imprez rolniczych (np. dożynki). Ponadto Kierownik Biura uczestniczy w spotkaniach Izb Rolniczych i posiedzeniach Rady Powiatu Grójeckiego, w trakcie których udziela informacji związanych z działalnością ARiMR, w tym również w zakresie rolnictwa ekologicznego.

(akta kontroli str. 179-182)

3. W latach 2019-2023 Biuro prowadziło obsługę wniosków o przyznanie płatności w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego PROW 2014-2020. Poszczególne etapy obsługi wniosków zostały określone w książkach procedur, zatwierdzonych przez Prezesa ARiMR. W latach 2019-2023 obowiązywało 17 wersji *Książki Procedur KP-611-395-ARiMR Rolnictwo ekologiczne w ramach PROW 2014-2020*¹⁷ określających m. in. tryb przyjmowania wniosków, zasady wprowadzania danych z wniosków do systemu informatycznego, sposób prowadzenia kontroli kompletności danych i kontroli administracyjnej wniosków, sposób wprowadzania danych z jednostek certyfikujących, sposoby naliczania płatności rolnośrodowiskowej oraz wydawania decyzji.

Książki procedur opracowywane i wprowadzane są zgodnie z Zarządzeniem Nr 121/2022 Prezesa ARiMR z 7 października 2022 r. w sprawie *wprowadzenia Książki Zarządzania Procedurami ARiMR*¹⁸. Publikacją książek procedur zajmuje się Departament Audytu i Sprawozdawczości ARiMR. Książki procedur publikowane są na portalu wewnętrznym

¹⁴ Prowadzone w formie e-lemingu.

¹⁵ Pismo znak BDSP07.0823.107.14.2021 z 19 lipca 2021 r.

¹⁶ W marcu 2019 r. i w maju 2022 r.

¹⁷ Od procedury nr KP-611-395-ARiMR/15/z., która weszła w życie z dniem 15 marca 2019 r. (płatność ekologiczna: kampania 2019) do procedury nr KP-611-395-ARiMR/31/z., która weszła w życie z dniem 15 marca 2023 r. (płatność ekologiczna: kampania..).

¹⁸ Poprzednio obowiązywało Zarządzenie Nr 153/2021 Prezesa ARiMR z 28 grudnia 2021 r. w sprawie *wprowadzenia Książki Zarządzania Procedurami ARiMR*.

ARiMR oraz w programie ARIS Connect. Do Dyrektorów Oddziałów Regionalnych przekazywana jest również drogą mailową informacja o: publikacji danej książki procedur, aktualnie obowiązującej wersji książki procedur, zakresie obowiązywania, a także dacie wejścia w życie. Do maila dołączane jest pismo autoryzujące. Taką samą wiadomość Dyrektor Mazowieckiego Oddziału Regionalnego poprzez koordynatorów przekazuje na adres e-mail kancelarii Biura Powiatowego, a następnie Kierownik Biura Powiatowego lub Naczelnik Wydziału taką wiadomość przekazuje podległym pracownikom. Procedury zmieniane są przez Prezesa ARiMR, a kolejne obowiązujące wersje publikowane są we wskazanym powyżej sposób.

(akta kontroli str. 125-130)

Do obsługi wniosków i realizacji płatności Biuro stosowało następujące systemy informatyczne:

- RED (Rejestr Dokumentów i Spraw) – system do ewidencjonowania wniosków, odwołań, od decyzji i innych dokumentów przyjmowanych od beneficjenta, wydawania rolnikom potwierdzeń przyjęcia wniosków;
- eWniosek oraz eWniosekPlus – system udostępniony na stronie internetowej Agencji, służący do składania przez rolników wniosków o przyznanie płatności, w tym płatności ekologicznej (eWniosek funkcjonujący od 2015 r. do 2017 r. oraz eWniosekPlus uruchomiony od 2018 r.);
- IACsplus – system wewnętrzny Agencji, w którym dokonywana jest kontrola kompletności, kontrola administracyjna, weryfikacja po kontroli na miejscu, naliczanie płatności, wydawanie decyzji oraz sporządzanie oraz zatwierdzanie List Zleceń Płatności. System IACsplus funkcjonuje od 2015 r.

Wnioski wpływające do Biura poprzez system eWniosekPlus są automatycznie rejestrowane w systemie kancelaryjnym RED. Po rejestracji obsługa wniosku (wprowadzenie danych, kontrola kompletności, kontrola administracyjna, wydanie decyzji) odbywa się w systemie IACsplus.

Czynnością wykonywaną manualnie przy obsłudze płatności ekologicznych PROW 2014-2020 jest wprowadzanie danych z wykazów przekazywanych przez jednostki certyfikujące. Jednostki certyfikujące przekazują dane do centrali, a następnie dane te są zamieszczane na portalu wewnętrznym ARiMR. Dane te pracownik Biura Powiatowego, w ramach kontroli administracyjnej sprawy wprowadza manualnie do systemu IACsplus.

Kierownik Biura wyjaśniła, że w Biurze Powiatowym występowały problemy z terminową obsługą działania. Wynikały one ze słabej wydajności systemu, brakami kadrowymi oraz opóźnieniami w przekazywaniu wyjaśnień z Jednostki Certyfikującej w zakresie stwierdzonych rozbieżności pomiędzy danymi przekazanymi przez Jednostki Certyfikujące, a danymi zadeklarowanymi przez rolnika we wniosku.

(akta kontroli str. 125-129)

W okresie objętym kontrolą Biuro nie zgłaszało do Prezesa ARiMR propozycji zmian procedur.

(akta kontroli str. 125-129)

W latach 2019-2023 w Biurze obowiązywały procedury zapobiegające konfliktowi interesów, określone w pkt 4 załącznika do zarządzenia Nr 8/2022 Prezesa ARiMR z 28 stycznia 2022 r. w sprawie wprowadzenia Kodeksu Etyki Pracowników Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Polityki antykorupcyjnej w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa¹⁹. Stosownie do pkt 4.13 ww. Kodeksu Etyki oraz Polityki antykorupcyjnej, w przypadku powzięcia przez bezpośredniego przełożonego (na skutek poinformowania przez pracownika bądź w inny sposób) wiedzy o wystąpieniu okoliczności, które zagrażają bezstronnemu

¹⁹ Poprzednio obowiązywały w tym zakresie zarządzenia Prezesa ARiMR nr 62/2004 z 29 listopada 2004 r. w sprawie wprowadzenia Kodeksu Etyki Pracowników Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ze zm.) i nr 124/2020 z 26 października 2020 r. w sprawie Polityki antykorupcyjnej w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. <https://portal.arimr.gov.pl/Departamenty/GP/Zarządzenie/Forms/Zarządzenia.aspx>.

i obiektywnemu wykonywaniu przez pracownika obowiązków służbowych lub wiedzy o zaistnieniu innych sytuacji, które obiektywnie mogłyby wskazywać na wystąpienie konfliktu interesów, bezpośredni przełożony przeprowadza pisemną ocenę przypadku, a w sytuacji stwierdzenia wystąpienia konfliktu interesów, bądź sytuacji, które obiektywnie mogłyby wskazywać na jego wystąpienie, zobowiązany jest w formie pisemnej wyłączyć pracownika od czynności w danej sprawie. Zgodnie z pkt 4.18 i 4.21 każdy przypadek wyłączenia pracownika od udziału w danej sprawie ewidencjonowany jest w rejestrze wyłączeń, za którego kompletność i prawidłowość odpowiada Kierownik Biura.

W latach 2019-2023, w przypadku realizacji zadań związanych z wdrażaniem działania „Rolnictwo ekologiczne”, odnotowano jeden przypadek wyłączenia pracownika Biura Powiatowego. Postanowienie nr 14/2023 w sprawie wyłączenia pracownika organu administracji publicznej wydane zostało przez Kierownika 7 sierpnia 2023 r. na żądanie ww. pracownika.

(akta kontroli str. 125-129, 185-197)

4. W latach 2019-2022 do Biura Powiatowego wpłynęło łącznie 616 wniosków o przyznanie płatności w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego PROW 2014-2020²⁰ obejmujących 913 pakietów/wariantów. W wyniku rozpatrzenia ww. wniosków wydano łącznie 585 decyzji przyznających dofinansowanie²¹ w kwocie łącznej 11 417,4 tys. zł²². Ponadto wydano łącznie 11 decyzji odmownych i 20 decyzji umorzeniowych.

W kampanii 2019 r. wpłynęły 164 wnioski (85 pierwszorocznych i 79 kontynuacyjnych). W wyniku ich rozpatrzenia wydano 150 decyzji udzielających 2 774,1 tys. zł dofinansowania. Jeden wniosek rozpatrzono odmownie, a 13 postępowań umorzono.

W kampanii 2020 r. wpłynęło 149 wniosków (21 pierwszorocznych i 128 kontynuacyjnych). W wyniku ich rozpatrzenia wydano 140 decyzji udzielających 2 709,2 tys. zł dofinansowania. Cztery wnioski rozpatrzono odmownie, a pięć postępowań umorzono.

W kampanii 2021 r. wpłynęło 149 wniosków (15 pierwszorocznych i 134 kontynuacyjne). W wyniku ich rozpatrzenia wydano 144 decyzje udzielające 2 910,1 tys. zł dofinansowania. Cztery wnioski rozpatrzono odmownie, a jedno postępowanie umorzono.

W kampanii 2022 r. wpłynęły 154 wnioski (32 pierwszoroczne i 122 kontynuacyjne). W wyniku ich rozpatrzenia wydano 151 decyzji udzielających 3 024,0 tys. zł dofinansowania. Dwa wnioski rozpatrzono odmownie, a jedno postępowanie umorzono.

(akta kontroli str. 131-139, 202-207)

W 2023 r., w nowej kampanii realizowanej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027²³, do Biura Powiatowego wpłynęło łącznie 186 wniosków o przyznanie płatności ekologicznej. Według stanu na dzień 13 grudnia 2023 r. wnioski były w trakcie rozpatrywania.

(akta kontroli str. 140)

Analiza ośmiu losowo wybranych spraw²⁴ dotyczących przyznania płatności w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego PROW 2014-2020 wykazała, że:

- a) wnioski zostały złożone terminowo, za pośrednictwem aplikacji eWnioski Plus,
- b) wnioski były kompletne oraz zawierały dane i załączniki zgodnie z wymogami rozporządzenia z dnia 13 marca 2015 r.,
- c) wnioskodawcy spełniali wstępne warunki ubiegania się o płatność ekologiczną, tj. posiadali nadany numer identyfikacyjny producenta rolnego, posiadali działki rolne

²⁰ 153 pierwszoroczne i 463 kontynuacyjne.

²¹ 139 pierwszorocznych i 446 kontynuacyjnych.

²² 2 654,3 tys. zł pierwszoroczne i 8 763,1 tys. zł kontynuacyjne.

²³ Ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Dz. U. z 2023 r., poz. 412.

²⁴ Nr 0123-65110-0123-00000001/19, Nr 0123-65110-0123-00000010/19, Nr 0123-65110-0123-00000094/19/20, Nr 0123-65110-0123-00000155/19/20, Nr 0123-65110-0123-00000082/19/21, Nr 0123-65110-0123-00000092/18/21, Nr 0123-65110-0123-00000021/19/22, Nr 0123-65110-0123-00000152/20/22.

- o powierzchni co najmniej 1 ha oraz zobowiązali się do realizowania 5-letniego zobowiązania ekologicznego,
- d) badane wnioski poddane zostały kontroli kompletności, kontroli administracyjnej oraz kontroli zgodności danych we wniosku z danymi jednostki certyfikującej,
 - e) w procesie weryfikacji danych, w siedmiu przypadkach, uwzględniono ustalenia z raportów z przeprowadzonych kontroli na miejscu,
 - f) w dwóch przypadkach²⁵ decyzje wydane zostały po terminie określonym w art. 31 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich. Zgodnie z art. 36 Kpa wnioskodawców zawiadomiono o niezafatwieniu sprawy w terminie oraz poinformowano o wyznaczeniu nowego terminu wydania decyzji.

(akta kontroli str. 202-207)

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki wstrzymania postępowania o udzielenie płatności ekologicznych ze względu na wyczerpanie limitu środków przewidzianych na dany rok.

(akta kontroli str. 125-129)

5. W latach 2019-2022 Biuro Powiatowe w wyniku rozpatrzenia wniosków o przyznanie płatności w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego PROW 201402020 wydało łącznie 585 decyzji przyznających dofinansowanie²⁶ w kwocie łącznej 11 417,4 tys. zł²⁷. Ponadto wydało 11 decyzji odmownych i 20 decyzji umorzeniowych.

W kampanii 2019 r. wydano 150 decyzji udzielających 2 774,1 tys. zł dofinansowania. Jeden wniosek rozpatrzono odmownie, a 13 postępowań umorzono. Przeciętny okres między złożeniem wniosku przez producenta rolnego, a wydaniem decyzji wyniósł dla wniosków pierwszorocznych 288 dni, a dla wniosków kontynuacyjnych 309 dni.

W kampanii 2020 r. wydano 140 decyzji udzielających 2 709,2 tys. zł dofinansowania. Cztery wnioski rozpatrzono odmownie, a pięć postępowań umorzono. Przeciętny okres między złożeniem wniosku przez producenta rolnego, a wydaniem decyzji wyniósł dla wniosków pierwszorocznych 262 dni, a dla wniosków kontynuacyjnych 254 dni.

W kampanii 2021 r. wydano 144 decyzje udzielające 2 910,1 tys. zł dofinansowania. Cztery wnioski rozpatrzono odmownie, a jedno postępowanie umorzono. Przeciętny okres między złożeniem wniosku przez producenta rolnego, a wydaniem decyzji wyniósł dla wniosków pierwszorocznych 251 dni, a dla wniosków kontynuacyjnych 267 dni.

W kampanii 2022 r. wydano 151 decyzji udzielających 3 024,0 tys. zł dofinansowania. Dwa wnioski rozpatrzono odmownie, a jedno postępowanie umorzono. Przeciętny okres między złożeniem wniosku przez producenta rolnego a wydaniem decyzji wyniósł dla wniosków pierwszorocznych 247 dni, a dla wniosków kontynuacyjnych 369 .

(akta kontroli str. 131-139, 324-329)

Analiza ośmiu losowo wybranych spraw²⁸ dotyczących wydania decyzji o przyznaniu płatności w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego PROW 2014-2020 wykazała, że:

- a) decyzje o przyznaniu płatności zawierały elementy wymagane art. 107 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego,
- b) wszystkie decyzje wydane zostały w terminie określonym w art. 31 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich, tj. do 1 marca roku następującego po roku, w którym zostały złożone wnioski o przyznanie pomocy,

²⁵ Sprawy Nr 0123-65110-0123-00000021/19/22 – kwota płatności ekologicznej 23,3 tys. zł i Nr 0123-65110-0123-00000152/20/22 – kwota płatności ekologicznej 22,2 tys. zł.

²⁶ 139 pierwszorocznych i 446 kontynuacyjnych.

²⁷ 2 654,3 tys. zł pierwszoroczne i 8 763,1 tys. zł kontynuacyjne.

²⁸ Nr 0123-65110-0123-00000004/19, Nr 0123-65110-0123-00000013/19, Nr 0123-65110-0123-00000092/18/20, Nr 0123-65110-0123-00000011/19/20, Nr 0123-65110-0123-00000023/19/21, Nr 0123-65110-0123-00000006/19/21, Nr 0123-65110-0123-00000133/20/22, Nr 0123-65110-0123-00000161/19/22.

c) w żadnej spośród badanych spraw nie przeprowadzono kontroli na miejscu.
(akta kontroli str. 324-329)

W okresie objętym kontrolą Biuro Powiatowe nie przeprowadzało kontroli na miejscu dotyczących przestrzegania przez beneficjentów wymogów dla poszczególnych pakietów i wariantów, zgodnie z którymi została im przyznana pomoc.

Zgodnie z § 36 ust. 3 pkt 11 Regulaminu organizacyjnego ARiMR oraz § 4 ust. 1 pkt 1 Wewnętrznego Regulaminu Organizacyjnego MOR przeprowadzanie kontroli wnioskodawców i beneficjentów w zakresie wszystkich środków pomocowych wdrażanych i zarządzanych przez ARiMR należało do zadań Biura Kontroli na Miejscu Mazowieckiego Oddziału Regionalnego.

W latach 2019-2023 zostało przeprowadzonych 45 kontroli na miejscu dotyczących realizacji zadań związanych z wdrażaniem działania „Rolnictwo ekologiczne”, w tym 34 kontrole wytypowane metodą analizy ryzyka, 11 kontroli wytypowanych metodą losową. W rejestrze tych kontroli nie odnotowywano ich wyników.

Spośród szesnastu losowo wybranych spraw dotyczących rozpatrywania wniosków o przyznania płatności i wydania decyzji w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego PROW 2014-2020, opisanych w pkt 4 i 5 niniejszego wystąpienia pokontrolnego, kontrole na miejscu zostały przeprowadzone w siedmiu przypadkach.

W pięciu sprawach kontrole na miejscu wykazały nieprawidłowości dotyczące m. in. rozbieżności w powierzchniach zadeklarowanych działek, nieprawidłowości w obszarze zdrowia publicznego i zdrowia roślin, nieprawidłowości polegające na nieprzebrzeganiu wymogów określonych dla poszczególnych pakietów i ich wariantów w załączniku do rozporządzenia ekologicznego, co skutkowało odmową przyznania lub zmniejszeniem płatności ekologicznej oraz sankcją wieloletnią.

(akta kontroli str. 102-103, 125-129, 183-184, 202-207)

W latach 2019-2022 do Powiatowego Biura ARiMR w Grójcu wpłynęło siedem odwołań od decyzji wydanych w sprawie przyznania płatności w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego PROW 2014-2020.

Odwołania były składane osobiście przez wnioskodawców lub przez pełnomocnika oraz za pośrednictwem poczty, a następnie rejestrowane w systemie kancelaryjnym RED oraz w Rejestrze odwołań. Wszystkie odwołania, zgodnie z art. 133 Kpa, były przekazane wraz ze stanowiskiem Kierownika Biura w terminie siedmiu dni od daty ich wpływu do Dyrektora Mazowieckiego Oddziału Regionalnego ARiMR.

W wyniku rozpatrzenia odwołań, Dyrektor Mazowieckiego Oddziału Regionalnego ARiMR w trzech sprawach wydał decyzje o utrzymaniu w mocy zaskarżonych decyzji²⁹, w dwóch sprawach uchylił w całości zaskarżone decyzje i przekazał sprawy do ponownego rozpatrzenia³⁰, w jednej sprawie wydał postanowienie o uchyleniu terminu do wniesienia odwołania³¹ oraz w jednej sprawie wydał postanowienie o zawieszeniu postępowania na wniosek strony³².

(akta kontroli str. 125-129, 330-334)

Do Grójeckiego Biura Powiatowego nie wpływały skargi i wnioski związane z realizacją działania „Rolnictwo ekologiczne” w ramach PROW 2014-2020. Nie wniesiono również ponagleń, o których mowa w art. 37 Kpa.

(akta kontroli str. tabela – rejestr, 125-129, 201)

6. Biuro Powiatowe nie monitorowało stanu liczbowego gospodarstw i powierzchni upraw ekologicznych oraz liczby przetwórci ekologicznych na terenie powiatu. Nie posiadało również

²⁹ Sprawy o numerach: 0123-65110-0123-00000155/19, 0123-65110-0123-00000155/19/20, 0123-65110-0123-00000076/21/22.

³⁰ Sprawy o numerach: 0123-65110-0123-00000021/19/21, 0123-65110-0123-00000152/20/22.

³¹ Sprawa o numerze: 0123-65110-0123-00000122/21.

³² Sprawa o numerze: 0123-65110-0123-00000001/18/21.

danych o liczbie gospodarstw ekologicznych istniejących lub zlikwidowanych po pięcioletnim okresie zobowiązania w ramach PROW 2015-2020.

(akta kontroli str. 125-129, 200)

Kierownik Biura wyjaśniła, że monitorowanie stanu liczbowego ekologicznych gospodarstw rolnych, powierzchni upraw ekologicznych, a także przetwórci ekologicznych nie jest zadaniem realizowanym przez ARiMR. Do zadań Agencji należy promowanie rolnictwa ekologicznego poprzez realizację działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego PROW 2014-2020. Uczestnictwo w tym programie jest dobrowolne, zatem rolnik prowadzący gospodarstwo rolne nie ma obowiązku składania wniosków o przyznanie dofinansowania w ramach ww. programu. Agencja nie prowadzi też ewidencji przetwórci ekologicznych. ARiMR posiada dane wynikające ze złożonych wniosków, które mogą zostać udostępnione podmiotom zewnętrznym do celów przeprowadzenia takiego monitoringu, jednak nie dysponuje danymi o gospodarstwach ekologicznych, które nie ubiegają się o przyznanie płatności ekologicznych.

(akta kontroli str. 125-129)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na wydaniu dwóch decyzji w sprawie przyznania płatności ekologicznej w ramach PROW 2014-2020 po terminie określonym w art. 31 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich. Opóźnienia w ich wydaniu wynosiły 65 i 44 dni.

(akta kontroli str. 202-319)

Kierownik Biura wyjaśniła, że przyczyną tych opóźnień była m.in. konieczność weryfikacji złożonych przez producentów zmian do wniosków oraz ustaleń kontroli przeprowadzonych na miejscu.

(akta kontroli str. 320-323)

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań zapewniających terminowe wydawanie decyzji w sprawie przyznania płatności ekologicznej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie³³ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
i wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

³³ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, ^{21 grudnia}..... 2023 r.

Kontrolerzy:

Grzegorz Kapela
Doradca ekonomiczny

.....
Podpis

Grzegorz Odziemkowski
Główny specjalista k.p.

.....
Podpis

Sławomir Żyła
Główny specjalista k.p.

.....
Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

p.o. Dyrektor

p.o. DYREKTOR
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Warszawie

.....
Stanisław Jarosz